

Vedlegg 11.1 Begrepsforklaringer og definisjoner

Begrep	Forklaring/definisjon	Kilde
Pasient og brukersikkerhet	Pasient- og brukersikkerhet er vern mot unødig skade som følge av helse- og omsorgstjenestens ytelser eller mangel på ytelser.	Veileder til forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring
Uønsket hendelse	En hendelse, situasjon eller vedvarende forhold som ikke er ønsket eller tilsiktet. Må ikke nødvendigvis være en skade, kan også være en «påregnelig» komplikasjon som forlenger behandlingstid, mangel på respekt og dårlig kommunikasjon med pasient og pårørende. En uønsket hendelse kan også være unnlattelse av nødvendig behandling og for lang ventetid på behandling ved alvorlige lidelser	Veileder til forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring
Avvik	Avvik defineres som: «Mangel på oppfyllelse av et krav». Med krav forstås behov eller forventning som er angitt (ISO 9000). Som brudd på lov, forskrift, virksomhetens egne krav, ulykke eller uhell hvor det bør vurderes tiltak for å unngå gjentakelse. Avviksbegrepet har vært brukt om alle typer feil, uhell, skader og mangler. Å betrakte en hendelse som et avvik har vært oppfattet som negativt, og har i de senere årene blitt forsøkt erstattet med begrepet uønsket hendelse. Uønskede hendelser benevnes også som avvik.	Veileder til forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring
Samhandlings-avvik	Uønskede hendelser og avvik der både sykehus og kommuner er involvert.	
Nesten-hendelse/ uhell	Hendelse som kunne ha ført til pasientskade, men som ikke gjorde det Uønsket hendelse som under endrede vilkår kunne medført skade	Risiko- og hendelsesanalyse- Håndbok for helsetjenesten, Nasjonal veileder (Helsedirektoratet) Norsk kodeverk for uønskede pasientskader (NOKUP)
Pasientskade	Pasientskade er utilsiktet skade som har oppstått som et resultat av behandling eller tjenester eller som tjenesten har bidratt til, som krever ytterligere overvåking, behandling eller sykehusinnleggelse, eller som har dødelig utgang.	Veileder til forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring
Medvirkende faktorer/ årsaker	Omstendigheter, påvirkning eller handlinger som har spilt en rolle i opphavet til/utvikling av en	Norsk kodeverk for uønskede pasientskader (NOKUP)

Begrep	Forklaring/definisjon	Kilde
	hendelse eller har gitt større risiko for at en hendelse skulle inntreffe.	
Norsk kodeverk for uønskede pasientskader (NOKUP)	Et felles nasjonalt kodeverk for uønskede pasienthendelser som gir muligheter for å identifisere systemsvikt og områder for læring og forbedring – på grunnlag av statistikk og analyse. Alle pasientrelaterte uønskede hendelser og nesten-uhell skal klassifiseres. Obligatorisk for alle sykehus/helseforetak.	Norsk kodeverk for uønskede pasientskader (NOKUP) Volven OID 7221
Alvorlig hendelse	Dødsfall eller svært alvorlig skade på pasient eller bruker hvor utfallet er uventet ut fra påregnelig risiko.	Spesialisthelsetjeneste-loven § 3-3a Helse- og omsorgstjenesteloven § 12-3a
Varsel om alvorlig hendelse / Varslingsplikt	Virksomheter som er omfattet av loven(e) her, skal straks varsle Statens helsetilsyn og Statens undersøkelseskommisjon for helse- og omsorgstjenesten om dødsfall eller svært alvorlig skade på pasient eller bruker som følge av tjenesteytelsen eller ved at en pasient eller bruker skader en annen, jf. helsetilsynsloven § 6 og lov 16. juni 2017 nr. 56 om Statens undersøkelseskommisjon for helse- og omsorgstjenesten § 7 . Varslingsplikten gjelder dersom utfallet er uventet ut fra påregnelig risiko.	Spesialisthelsetjeneste-loven § 3-3a Helse- og omsorgstjenesteloven § 12-3a
Hendelses-analyse	En hendelsesanalyse utføres etter en hendelse som har medført at en pasient eller bruker har blitt alvorlig skadet eller kunne ha blitt alvorlig skadet i helsetjenesten. Analysen gir kunnskap om hvordan og hvorfor det kunne skje. Den gir også informasjon om hvilke tiltak som er nødvendig for å forhindre at det samme skjer igjen. I hendelsesanalysen inngår dessuten oppfølging av resultater og videreformidling.	Veileder til forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring Risiko- og hendelsesanalyse- Håndbok for helsetjenesten, Nasjonal veileder (Helsedirektoratet)